Цикл виставок “Літературні ювіляри — 2017”
До 110-річчя від дня народження Астрід Ліндгрен

«Буває, що мене питають: «Чи думаєш ти, коли пишеш, постійно про тих дітей, які читатимуть твою книжку? Ні, я аніскілечки про них не думаю. Я пишу для єдиної дитини — часом шестирічної, часом восьмирічної, а часом, може, й одинадцятирічної. Проте це все-таки завжди одна й та сама дитина. Отож-бо — я пишу виключно для того, щоб розважити ту дитину, якою колись була сама»
А. Ліндгрен

Славетна шведська письменниця Астрід Ліндгрен є однією з найкращих зарубіжних дитячих письменників XX століття, її по праву вважають “Андерсеном наших днів”.

Народилася Астрід Анна Емілія на півдні Швеції поблизу містечка Віммербю провінції Смоланд. «Почалося все з листопада 1907 року — дня, коли я народилась в старенькому червоному будинку, довкола якого росли яблуні. Я була друга дитина в селянській родині Самюеля Августа Еріксона та його дружини Анни Еріксон, уродженої Юнсон. Хутір, де ми жили, звався, як зветься й донині, Нес, він розташований неподалік містечка Віммербю в Смоланді. Від 1411 року Нес був садибою священика, одначе мій батько просто орендував ту садибу, як до нього його батько, а після нього його син. У тому червоному будинку, що у XVIII ст. належав священикам, згодом народилося ще двоє дітей. Отже, нас було четверо — Гуннар, Астрід, Стіна та Інгегерд, і жили ми в Несі щасливим життям, достоту як діти в моїх повістях про хутір Гамірний».

Дитинство Астрід було настільки щасливе, що вона не стомлювалась повторювати про це за кожної нагоди. Разом з братом і сестрами вона допомагала вести домашнє господарство, а ще діти із задоволенням лазили по деревах, дахах, організовували ігри, фантазували. Мала Астрід була прудкою, мов білочка. Ніхто з дітей не міг зрівнятися з

нею у фантазуванні й кількості прочитаних книжок. Батьки Астрід не лише відчували глибоку прихильність одне до одного і до дітей, а й не соромилися показувати її, що було на ті часи рідкістю. Астрід писала, що батьки дали їй настільки багато, що цей вплив вона відчувала на собі навіть під час літературної роботи. Про особливі відносини в сім'ї вона з ніжністю розповіла у єдиній своїй книжці, написаній не для дітей — “Самуель Август із Севедсторпа і Анна з Гюльта”.

Незважаючи на те, що вперше книжку дівчинка побачила (і почула, як її читають) у п'ятирічному віці, вона згодом почала багато читати і стала старанною ученицею. Її здібності стали очевидними вже в початковій школі. Астрід писала цікаві твори, які вчитель шведської мови часто зачитувала перед класом. Одну з робіт тринадцятирічної Астрід було надруковано в міській газеті “Віммербютіднінг”. Однокласники почали дражнити її «Сельмою Лагерлеф з Віммербю», і ображена дівчинка вирішила, що ніколи не буде письменницею.

Закінчила школу Астрід із чудовими знаннями, отримавши гарні оцінки з різних дисциплін. Їй запропонували працювати коректором у газеті “Віммербютіднінг”. Інколи вона дописувала невеличкі репортажі. Астрід страшенно любила кіно, захоплювалась джазом і танцювала народні танці в ансамблі «Смоландці», що їздив з виступами поза межами Віммербю.

Дівчина вельми болісно пережила прощання з дитинством і своє дорослішання, а юність узагалі вважала найприкрішим періодом свого життя. Астрід виявляла свою самостійність у різних питаннях. Вона перестала погоджуватися з поглядами матері і намагалася висловлювати свою особисту думку. У сімнадцять років вона змінила свій імідж — підстригла волосся. Поява у містечку молодої дівчини з короткою зачіскою стала значною подією для багатьох обивателів Віммербю. Минув час, поки батьки пробачили Астрід цей необачний, на їх погляд, вчинок.

Коли Астрід виповнилося вісімнадцять років, вона в переїхала до Стокгольма, почала вивчати машинопис та стенографію. Цей період життя був дуже складним. Дівчина була бідною і самотньою. Найгірше було те, що Астрід завагітніла, не будучи заміжньою. У грудні 1926 року у неї народився син Ларс. Через серйозні фінансові проблеми Астрід довелося віддати улюбленого сина в Данію у сім'ю прийомних батьків і періодично його відвідувати.

Змінивши кілька робіт, у 1928 році Астрід влаштувалася секретаркою до Королівського автомобільного клубу, де працювала під керівництвом Струве Ліндгрена. Вона наполегливо працювала і самостійно виховувала сина, адже жінка, що виховувала Ларса в Копенгагені тяжко захворіла. У квітні 1931 року в житті Астрід Еріксон відбулася радісна зміна: вона одружилася зі Струве Ліндгреном. Після заміжжя Астрід вирішила стати домогосподаркою, щоб повністю присвятити себе вихованню Ларсі, а пізніше і народженої у 1934 році доньки Карін. У 1941 році Ліндгрени переїхали в квартиру з видом на стокгольмський Васапарк, де письменниця жила аж до самої смерті. Зрідка вона складала описи подорожей і казки для сімейних журналів і різдвяних календарів.

Вважають, що появою своїх уславлених казок письменниця зобов'язана доньці Карін. А було це так. Одного разу Карін (дівчинка з багатим уявленням про казковий світ) лежала хвора і нудьгувала. Щоб якось розвіятися, попросила маму розказати про Пеппі Довгапанчоху. І мама, аніскілечки не здивувавшись, почала розповідати. Один вечір, другий, третій... Загалом кілька місяців. Донька видужала, і розповіді припинилися.

Аж ось в 1944 році в ожеледь упала сама Астрід і зламала ногу. Хвороба надовго прикувала її до ліжка. Щоб не нудьгувати, вона взяла блокнот і олівець і почала записувати вигадані нею історії про Пеппі. Назбиралося чимало. Цю саморобну книжечку в чепурній чорній оправі з намальованою кольоровими олівцями рудоволосою дівчинкою на обкладинці Астрід подарувала доньці на день народження. Карін та її друзям книжка дуже сподобалась. Другий примірник цього рукопису Астрід Ліндгрен надіслала до одного шведського видавництва. Однак його працівники відмовилися його друкувати: надто вже “неправильною” їм видалася Пеппі. Наступного року інше видавництво, “Рабен і Шегрен”, оголосило конкурс на найкращу дитячу книжку. Астрід подала на той конкурс забракований рукопис і отримала першу премію. Усі були в захопленні від того, як добре вона знає шведську мову та дитячу душу. Книжка про пригоди Пеппі та її друзів вийшла в світ в 1945 році у видавництві “Рабен і Шегрен”. Це був ніби вибух і своєрідний виклик стереотипам. Довкола книги відразу ж зчинилося чимало галасу: одні називали її “книжкою, на яку чекали”, де втілено заповітну дитячу мрію — робити все, що заманеться, і весь час бути самим собою, а інших (здебільшого професорів педагогіки) до глибини душі обурювала “невихована й бездарна письменниця і божевільне хворе дівча”.

Після блискучого тріумфу Пеппі Астрід Ліндгрен 34 роки пропрацювала у видавництві “Рабен і Шегрен”, редагуючи книжки для дітей. Але творчий настрій не полишав її ні на мить. Усі книжки, які одна за одною з’являлися з-під пера Астрід Ліндгрен, приносили їй величезний успіх і славу. Письменниця створила для дітей понад три десятки книг, видання кожної з яких супроводжувалося нагородою “Краща книга року”. Її визнали в цілому світі й двічі (як більш нікого!) відзначили Міжнародною Золотою медаллю імені Г. К. Андерсена (яку називають “малою Нобелівською”): першого разу — за “Расмуса-волоцюгу”, а другого — за “Брати Лев’яче Серце”, а також премією Льюїса Керрола і нагородами ЮНЕСКО.

Чудові книги Астрід Ліндгрен — «Пеппі Довгапанчоха», «Малий і Карлсон, який живе на даху», «Еміль із Леннеберги», «Расмус-волоцюга», «Міо, мій Міо!», «Брати Лев'яче Серце», «Роня, дочка розбійника», «Знаменитий детектив Блюмквіст» та інші — перекладені вісімдесятьма дев’ятьма мовами, незмінно очолюють перелік найпопулярніших творів для дітей. За накладами книги А. Ліндгрен перевищували видання Біблії та творів Шекспіра. Якщо весь тираж її книг скласти у вертикальний стос, то він буде в 175 раз вищим за Ейфелеву вежу; ними можна оперезати Земну кулю майже чотири рази!

У Швеції Астрід Ліндгрен ще за життя стала легендою: адже крім творчої, письменниця вела й активну громадську діяльність — захищала права дітей, жінок і відстоювала їхні інтереси, брала участь в політичному житті країни, і помітно вплинула на розвиток

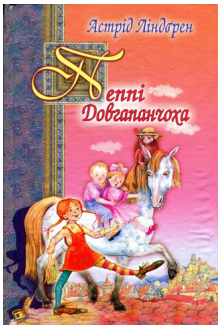
суспільства, адже в казках Ліндгрен, як в дзеркалі, відбивалися реалії сучасної їй Швеції. Її обличчя і голос, її почуття гумору були знайомі більшості шведів ще з 50-60-х років, коли вона вела на радіо і телебаченні різні вікторини і ток-шоу. Маленькі діти із задоволенням слухали свої улюблені казки в авторському виконанні Астрід Ліндгрен. Вона розважала, надихала і втішала не одне покоління читачів.

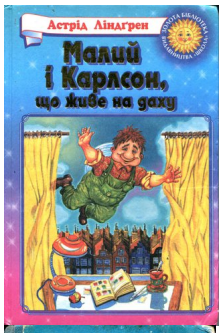
Іменем Астрід Ліндгрен названа одна з малих планет. “Називайте мене тепер Астероїд Ліндгрен,” — жартувала вона. Видатна письменниця стала першою жінкою, якій за життя був встановлений пам'ятник. Він знаходиться в центрі Стокгольма, і Астрід була присутня на урочистій церемонії відкриття.

Напередодні свого 90-річчя славетна письменниця зізнавалася: “Робота для мене все життя була найбільшим задоволенням. Вечорами я з радістю думала, що завтра настане ранок, і я знову зможу писати”. Астрід Ліндгрен пішла з життя 28 січня 2002 року. Її творчість, насичена безпосередністю й щирістю, не старіє, як не старіла її дитинна душа.

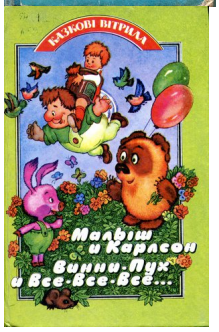
Я давно помітив: якщо їжа несмачна, то вона корисна.
На світі немає нічого, про що б не можна було домовитися.
Від цієї науки і в коня може голова тріснути.
Якщо у тебе є найкращий друг, його не можна кидати.
Нові книги так гарно пахнуть, що вже по одному запаху можна зрозуміти, які вони цікаві.
Так уже сталося, що ніхто не любить зрадників, навіть ті, хто їх використовує.
Коли одні вважають, що я вже доросла, а інші — я ще мала, тоді я в самий раз.
Життя прекрасне, лише подумати, скільки всяких подій може статися за один-єдиний літній день... Такий день дорівнює цілому життю!
Дуже сумно бути сумним, довго цього не витримати.

Хіба не чудово? Читайте книжки Астрід Ліндгрен — не пошкодуєте!

Астрід Ліндгрен
Малий і Карлсон, що живе на даху

Астрид Линдгрен
Три повести
О МАЛЫШЕ И КАРЛСОНЕ

КАЗКОВІ ВІТРИЛА
Малыш и Карлсон
Винни-Пух и Все-Все-Все...